

Sobrietas Katholieke Matigheidsbeweging

Ons kenmerk: 17/S/08

Jaarverslag Stichting Sobrietas 2016

1. Inleiding
2. De visie van Sobrietas
3. Bestuur en bestuurssamenstelling
4. Activiteiten in 2016
5. Plannen voor 2017

Postbus 1216
5200 BG 's-Hertogenbosch
info@sobrietas.nl
www.sobrietas.nl
telefonisch bereikbaar: 073-6148283
IBAN Banknummer: NL27 INGB 0000 0500 71 t.n.v. Sobrietas
te 's-Hertogenbosch

1. Inleiding

Het bestuur van de Stichting Sobriëtas - Katholieke Matigheidsbeweging - doet hierbij verslag van de activiteiten gedurende het jaar 2016.

Het doel van de Stichting Sobriëtas is het bevorderen van een geest van leven in eenvoud. Dit uit zich in evenwichtigheid, soberheid en duurzaamheid en hangt samen met een sociaal bewogen spiritualiteit. Wie het evangelie leest, beseft dat Jezus en zijn beweging van leerlingen bewuste eenvoud van leven op het oog hadden. Wie rond kijkt in de wereld ervaart hoe de welvaartsstijl van de rijken afsteekt tegen zoveel armoede. Wie evenwichtig en sober wil zijn, weet dat de zorg voor een duurzaam milieu en het nastreven van een economie van het genoeg nodig zijn.

In het werken vanuit deze morele waarden zijn personen en groepen van mensen in de maatschappij en in de structuren van de samenleving actief. Tussen beide moet een verbinding gemaakt worden. De samenleving beïnvloedt mensen en andersom beïnvloeden mensen met hun gedrag en meningen de samenleving. In de wisselwerking tussen die twee vormen van beïnvloeding is Sobriëtas actief.

Sobriëtas is nu een fonds beherende stichting, die kleinschalige projecten subsidieert met als kernwoorden sober, evenwichtig en duurzaam. Initiatiefnemers kunnen hun project, initiatief of activiteit die rond deze kernwoorden is opgebouwd voorleggen aan het bestuur, dat elk kwartaal vergadert.

2. De visie van Sobriëtas

Sobriëtas is als beweging ontstaan in de context van de industrialisatie in Twente en de daarmee samenhangende problemen. Met name alcoholmisbruik was een schrijnend probleem. De priester Alphons Ariëns richtte in 1895 een zogenaamd Kruisverbond op om de arbeiders in de textielindustrie te stimuleren zich uit deze alcoholproblematiek te verheffen.

Er ontstond vervolgens een volksbeweging, die in haar hoogtijdagen honderdduizenden participanten telde: mannen, vrouwen en jongeren; priesters en religieuzen.

Centrale motieven en ideeën

De context van de huidige moderne samenleving aan het begin van het derde millennium is een geheel andere. Dit vraagt om een vertaling van de oorspronkelijke motieven en ideeën, wanneer men vermoedt dat deze betekenisvol kunnen zijn in de huidige tijd. Het bestuur van Sobriëtas heeft dat vermoeden.

Centraal in die motieven en ideeën zien wij het volgende:

- Een spiritualiteit die wortelt in het christelijk geloof. Dit geloof impliceert dat de mens zichzelf niet tot uitsluitende maatstaf moet maken van het eigen gedrag. De menselijke autonomie wordt vanuit dit geloof gerelativeerd in drie grondrelaties: de verhouding tot jezelf, tot de ander en tot het mysterie van het bestaan. De mens komt tot zijn recht wanneer hij in die drie grondrelaties de daarmee verbonden belangen recht wil doen: het belang van mijn eigen welzijn, het belang van de ander en het belang van dat wat mij omvat. Daar waar die drie belangen samenvallen, bereikt de mens zijn bestemming.

- Een betrokkenheid op sociale rechtvaardigheid en emancipatie. Het belang van de ander, de ander tot zijn recht laten komen vraagt om een betrokkenheid op die ander die deze ander niet reduceert tot voorwerp van zorg maar deze ander ziet als subject. Sociale rechtvaardigheid en emancipatie zijn aan de orde wanneer een gemeenschap van mensen actief is om de structuren en voorwaarden voor een goede leef-, woon- en werkomgeving zodanig vorm te geven dat allen tot hun recht komen.
- Aandacht voor menswording door evenwichtig consumptief gedrag. Niet alleen overmatig alcoholgebruik kan de mens verontmenselijken, ook tal van andere consumptieve gedragingen hebben die macht. Dit wordt des te duidelijker wanneer we ons realiseren dat de overmatige welvaart in de eerste en tweede wereld samenhangt met de armoede in de derde en vierde wereld. Consumptief gedrag dat geleid wordt door deze oriëntatie en dat daarmee de maatvoering koppelt niet alleen aan de eigen behoeften maar ook aan de belangen van de ander en de mij omgevende werkelijkheid, leidt tot een verrijking van de persoon. In de financiële en economische crisis die we nu meemaken worden consumenten veelvuldig opgeroepen meer te besteden. Tot een meer fundamentele bezinning op onze levensstijl wordt onder andere opgeroepen door Paus Franciscus in zijn Encycliek *Laudato Si*. Het gesprek binnen het bestuur over de richting van het toekomstig beleid van Sobriëtas wordt voortgezet. De Encycliek van Paus Franciscus, '*Laudato Si*', – met name de passages over soberheid - vormt daarbij een belangrijke bron van gesprek en inspiratie.

Ondersteunen van initiatieven en activiteiten

Wanneer wij vanuit deze motieven naar de huidige samenleving kijken, kunnen we aansluiting vinden bij de gerichtheid op een duurzame wereld die we ook bij anderen aantreffen. We herkennen ons in een oriëntatie op een rechtvaardige verdeling van goederen, zowel in eigen land als tussen landen. Ook willen we staan voor initiatieven die persoonsvorming nastreven in de richting van een evenwichtige levenshouding, waarbij de maatvoering in consumptief gedrag de ander/de anderen als referentie neemt.

Een en ander betekent dat Sobriëtas haar steun als fonds beherende stichting wil verlenen aan initiatieven in de volgende domeinen:

- a. *Educatie*. Sobriëtas wil initiatieven steunen die zich bewegen op het vlak van voorlichting, bewustwording en attitudevorming. Daarbij zal de betekenis van consumptief gedrag ten opzichte van het eigen welzijn en ten opzichte van een rechtvaardige en duurzame wereld centraal dienen te staan.
- b. *Meningsvorming en bewustwording*. Sobriëtas wil initiatieven ondersteunen die ten doel hebben om de publieke meningsvorming ten opzichte van consumptief gedrag te beïnvloeden. Te denken valt aan seminars, lezingen en publicaties.
- c. *Welzijn*. Hoewel ons land betiteld wordt als verzorgingsstaat, zijn er grote groepen mensen die tussen de wal en het schip vallen. Initiatieven die aandacht schenken aan deze groepen wil Sobriëtas ondersteunen. Omdat we tegelijkertijd rekening moeten houden met de beperkingen van onze draagkracht, richten we ons met name op initiatieven die de emancipatie van deze groepen op het oog hebben en niet op het directe lenigen van noden.
- d. *Diaconie*. Omdat Sobriëtas wortelt in de wereld van de katholieke geloofsgemeenschap, zoekt zij haar bondgenoten ook in de wereld van het christendom. Diaconale initiatieven die ontstaan binnen de christelijke kerken kunnen rekenen op de belangstelling van Sobriëtas.

3a. Bestuur en bestuursamenstelling

Samenstelling van het bestuur gedurende het jaar 2016:

- voorzitter: dhr dr J. Roemer, Nijmegen
- penningmeester: vacature; dhr dr J. Dupont neemt waar
- bestuurslid: dhr dr J. Dupont, Nijmegen

- bestuurssecretaris: mevr. Ir M. van Schaijik, Wageningen
- bestuurslid: mevr. A. Meilink, Berg en Dal

Het bestuur is - met ingang van de eerste vergadering in 2016 - verrijkt met mw A. Meilink.

In juni van dit jaar is officieel afscheid genomen van penningmeester mr R. van Glansbeek en bestuurslid mw drs A. Frijns-Stassen. Het bestuur dankt hen voor al het werk dat zij voor Sobrietas hebben verricht en kijkt met veel plezier terug op de samenwerking met hen.

Het bestuur kijkt uit naar kandidaten voor het penningmeesterschap.

3b. Ondersteuning bestuur en secretariaat

Ondersteuning van het bestuur wordt verleend door ambtelijk secretaris mw mr B. de Leeuw.

4. Activiteiten in 2016

Het bestuur heeft in 2016 vier keer vergaderd, in elk kwartaal één keer. De discussie over visie, doelstelling en koers is ook in het jaar 2016 voortgegaan.

Contacten

De Stichting Sobrietas is lid van het Verband van Katholiek Maatschappelijke Organisaties, ook wel Katholiek Netwerk genoemd. De voorzitter neemt deel aan het Voorzittersoverleg, dat twee keer per jaar plaatsvindt.

Andere activiteiten waarvoor het bestuur wordt uitgenodigd, worden - zo veel als mogelijk en opportuun - door de voorzitter en/of andere bestuursleden bezocht.

Er is contact met de Stichting Thomas More, de Adelbert Vereniging en het Thijmgenootschap in Nijmegen.

De relatie met de *Vereniging voor Kleine Kernen* (LVvKK), waarmee in 2014 contact is gelegd, is in 2016 verder geëxploreerd. Doel van het contact is te komen tot subsidiering van kleine projecten rond (sociale) duurzaamheid. Binnen het netwerk LVvKK zijn veel kleine projecten gaande rond de waarde duurzaamheid. Projecten die goed kunnen aansluiten bij de doelstelling van de Stichting Sobrietas.

In september 2015 werd een proefjaar gestart, waarin - bij geschiktheid van het te subsidiëren project - maximaal de helft van het totale beschikbare bedrag voor subsidieaanvragen door de LVvKK bestemd zou worden.

In de december vergadering is het proefjaar geëvalueerd, in aanwezigheid van de landelijk coördinator van de LVvKK. Er zijn in het proefjaar vijf projecten via de LVvKK aangemeld en gehonoreerd.

De pilot van een jaar is ten einde. Het bestuur is positief over het proefjaar met de LVvKK. In het komende jaar krijgen de betrokkenen de gelegenheid om het concept verder te laten rijpen.

Na enkele jaren wordt het beleid geëvalueerd.

Het bestuur heeft contacten met de *Stichting Ariëns-Comité*. De Stichting Ariëns-Comité wil de godsdienstige en maatschappelijke vorming van het katholieke volksdeel op een eigentijdse wijze bevorderen door belangstelling te wekken voor het leven en de werken van wijlen de priester Alphons Ariëns, als een bij uitstek voor onze tijd in godsdienstig en sociaal opzicht leidinggevende figuur. De stichting doet dit door het houden van vergaderingen en andere bijeenkomsten. En het uitgeven van geschriften, het coördineren van de werkzaamheden van de bij gemelde stichting aangesloten Ariëns Comité's en het verzamelen van de geschriften van wijlen de priester Alphons Ariëns, alsmede van getuigenissen van hen, die persoonlijk contact met hem hebben gehad. Door het streven naar de zaligverklaring van wijlen Alphons Ariëns draagt de stichting bij aan de realisatie van de doelstelling.

Het bestuur onderhoudt contacten met de *Stichting Nederlands Instituut voor Alcoholbeleid* STAP te Utrecht.

Hoewel het bestuur zich nog steeds verbonden voelt met de oorspronkelijke doelstelling van Sobriëtas en projecten wil ondersteunen die bovenmatig alcoholgebruik tegengaan en aan bewustwording werken, is het een nieuwe koers ingeslagen door ook en vooral projecten te steunen die met sociale duurzaamheid en de zorg voor een duurzaam milieu te maken hebben.

Het *Beukenhof Fondsenoverleg* houdt 2 maal per jaar een beraad in Utrecht. Sobriëtas heeft daar dit jaar voor het eerst aan deelgenomen. Deelnemers zijn alle RK fondsen, waarvan Sobriëtas het kleinst is.

Na vele jaren is het contact met de zustervereniging *Sobrietas-Vlaanderen* nieuw leven ingeblazen: Op 8 oktober vond het bezoek plaats van Sobrietas-Vlaanderen aan het bestuur, in Nijmegen. Een tegenbezoek staat gepland.

De Stichting Sobriëtas kent daarnaast enkele trouwe donateurs. Het bestuur is hen dankbaar voor hun financiële bijdrage.

Sobriëtas Kunstwerk

Naast de pilot met de LVvKK is de discussie over het initiatief 'de kunstprijs' voortgezet. Dit heeft geresulteerd in het besluit om enkele recent van de kunstacademie afgestudeerde kunstenaars de opdracht te geven een reproduceerbaar 'Sobriëtas Kunstwerk' te maken. Een klein en goed kunstobject, dat iets te weeg brengt wat te maken heeft met de doelstellingen van Sobriëtas: spiritualiteit en soberheid. Daarnaast kan dit kleine kunstwerk publiciteit voor Sobriëtas genereren. Inmiddels is een tweetal kunstenaars bezig met het ontwikkelen van een kunstwerk. In het komende jaar zal dit in een bepaalde oplage worden geproduceerd en verspreid.

Toegekende subsidie verzoeken

In het jaar 2016 heeft het bestuur 8 projecten, initiatieven of activiteiten met een subsidie ondersteund.

Woongemeenschap Eikpunt te Nijmegen heeft een bijdrage van €2.500 ontvangen voor de bouw van een stilteruimte. Het bestuur acht de doelstellingen van de woongemeenschap, gericht op duurzaamheid en soberheid, goed passend bij de doelstellingen van Sobriëtas.

Een aanvraag van het *bestuur van de Stichting Ariëns-Comité*, dat streeft naar de zaligverklaring van Alphons Ariëns, betreffende de kosten van het kerkelijk proces in Rome is door het bestuur in 2013 ontvangen en behandeld.

Het bestuur heeft toen besloten voor de jaren 2014, 2015 en 2016 telkens € 10.000 bij te dragen in de kosten van dit kerkelijk proces. In 2016 is de derde en laatste tranche uitgekeerd. Het bestuur heeft - na lezing van het voortgangsverslag van de Stichting Ariëns-Comité - vastgesteld dat het proces van zaligverklaring een zeer langdurig proces is, waarvan het einde nog niet in zicht is.

't Laefhoes , America (L) heeft een subsidie van €4.000 ontvangen voor de realisatie van een serre in hun 'Leefhuis', centrum waarin zorgvraag en zorgkracht bij elkaar komen. Het bestuur vindt het Leefhuis een goed initiatief, dat past binnen de doelstellingen van Sobriëtas door de aspecten: verbinden, samenwerken, vrijwillige inzet.

Vereniging Dorpsbelangen Zuurdijk (Gr) heeft een subsidie van €2.000 ontvangen voor het creëren van een ontmoetingsplek voor dorpsbewoners en anderen, voor kinderen en volwassenen. Voor een leefbaarder en groener dorp. Het betreft een kleine gemeenschap, waar de leefbaarheid door dit project kan worden vergroot. Ook de eigen inzet past binnen de doelstellingen.

Aan het *Knooppunt Kerken en Armoede* is €1.500 toegekend. Het bestuur vindt het doel van de landelijke anti-armoedebeweging heel sympathiek en vallend binnen de doelstelling van Sobriëtas.

De *Vereniging Dorpsbelangen Zijldijk* heeft een subsidie van €2.590 ontvangen voor de aanleg van een speeltuin, tevens ontmoetingsplek, voor de kinderen uit Zijldijk en kinderen met een beperking. Het bestuur vindt dit een goed initiatief om de sociale duurzaamheid in een kleine kern te vergroting.

Het bestuur heeft de aanvraag van een subsidie van €5.000 van de *Stichting Mariakapel te Geesteren* gehonoreerd. Het bestuur vindt de bouw van een Mariakapel als plek voor christelijke spiritualiteit en bezinning voor een brede groep mensen een mooi initiatief.

De *Stichting Budgetkring* is een organisatie die mensen activeert om zelf hun (financiële) problemen aan te pakken en een duurzame leefstijl te ontwikkelen. De uitbreiding naar laaggeletterden is een vervolgstap in het project en het bestuur heeft besloten dit te ondersteunen met €5.000.

Afgewezen subsidie aanvragen

Een tweetal subsidieaanvragen is door het bestuur in 2016 niet gehonoreerd omdat het bestuur oordeelde dat de aanvragen niet vielen binnen de doelstellingen van Sobriëtas.

5. Plannen voor 2017

Het bestuur zal ook in 2017 vier keer vergaderen en de dan ontvangen subsidieverzoeken behandelen. De maart- en decembervergaderingen zullen in 's-Hertogenbosch plaatsvinden, de juni- en septembervergaderingen in Nijmegen.

Zoals de meeste subsidieverlenende fondsen heeft ook Sobriëtas te maken met lagere inkomsten uit vermogen. Het bestuur kan niet anders dan daarmee rekening houden bij de beoordeling en toekenning van toekomstige aanvragen.

Het bestuur zal in 2017 doorgaan met het zoeken naar invulling voor de nu vacante bestuurszetel van penningmeester.

Het bestuur zal in 2017 de contacten voortzetten met de instellingen, organisaties en netwerken waarmee wordt samengewerkt.

De relatie met de LVvKK wordt verder voortgezet en geïntensiveerd. Daarnaast wordt het *Sobriëtas Kunstproject* verder uitgewerkt.